

JUAN GOYTISOLO'NUN *ARA PERDE* ADLI ROMANINDA ÖLÜM KAVRAMINA BAKIŞI

Yasemin DEMİR*

Öz

Ölüm, tanımı çok zor yapılan bir kavramdır. İnsanoğlu yüzyıllardan beri bu kavramı tanımlamaya çalışmış, fakat şimdiye kadar başarılı olamamıştır. Birçok bilim dalını ilgilendiren ölüm, kendisine edebiyatta da yer bulmuştur. Tarihteki ilk edebî eserlerden günümüze kadar pek çok önemli romanda ölüm olgusuna rastlamak mümkündür. İspanyol edebiyatında da romanlarında ölüm konusunu işleyen sayısız yazar vardır. Bu yazarlardan birisi de Juan Goytisolo'dur. Yazarın birçok romanında karamsarlığın ve ölümün yan yana olması dikkat çekicidir. Romanlarındaki başkahramanlar toplumsal ve kişisel çıkmaza girdiklerinde çoğu zaman ölümü düşünür. Okuyucu yazarın yapıtlarında anlatıcı ile başkahramanın bir birine çok yakın kişiler olduğunun farkına varır. Bu durumda ölümü düşünenin yazarın kendisidir. Yazarı bu kadar çabuk ölümü düşünmeye iten çocukluğudur. Çocukluk yıllarında İspanyol İç Savaşı'nı yaşayan yazar bu savaşta annesini de kaybetmiştir. Yazarın gençlik yıllarında da aynı hüznün devam etmiştir. Franco diktatörlüğü zamanında ilk gençlik yıllarını geçiren ve yirmi beş yaşında yerleştiği Paris'te sosyal ve kişisel hayal kırıklıklarına uğrayan yazar karamsarlığa bürünür. Bu karamsarlık kitaplarına da yansır. Ölüm ve karamsarlığın hâkim olduğu romanlarından bir tanesi bu makalede incelenen *Ara Perde*'dir. Goytisolo, bu romanı eşinin ölümünden sonra kaleme almıştır. Yazarın yaşlanma belirtileri eserde kendini hissettirir. Bu nedenle sık sık geçmişe doğru yolculuğa çıkan ve hayati anlamaya çalışan başkahraman yazarın kendisidir. Romandaki ağır hava okuyucuyu ölüme yaklaşan birisinin notlarını okuyormuş izlenimi vermektedir.

Anahtar Sözcükler: İspanyol Edebiyatı, Juan Goytisolo, *Ara Perde*, Ölüm Kavramı, Ölümsüzlük, Yaşlılık, İspanya İç Savaşı, Monique Lange.

Resumen

Perspectiva de Juan Goytisolo sobre la muerte en su novela "Telón de boca"

La muerte es un concepto muy difícil al que dar un significado. El ser humano intenta definir el concepto desde hace siglos, pero no ha tenido mucho éxito hasta ahora. El concepto del muerte, que ha sido investigado desde muchas disciplinas,

---

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, İspanyol Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. jazmindemir@hotmail.com.

encuentra también un lugar en la literatura. Es posible encontrarse con muchas novelas sobre la muerte desde las primeras obras literarias de la historia hasta las actuales. Existen innumerables autores en la Literatura Española que utilizan el tema de la muerte en sus novelas. Uno de esos autores es Juan Goytisolo. Llma la atención el hecho de encontrar conjuntamente el pesimismo y la muerte en la mayoría de sus obras. En sus novelas, los protagonistas piensan en la muerte muchas veces cuando llegan a un punto impasse. El lector, en sus novelas, cae en la cuenta de que el narrador y el protagonista son personajes muy cercanos. Entonces, la persona que piensa en la muerte es el mismo autor. Lo que impulsa al autor a la idea de muerte es su infancia. El autor vivió la Guerra Civil Española en los años de su infancia, perdió a su madre. La misma tristeza continua en sus años de juventud. El autor, vivió sus primeros años de juventud en el tiempo de la dictadura de Franco y decepcionado socialmente y personalmente en París a los veinticinco años, cae en el pesimismo. Ese pesimismo se refleja también en sus obras. Una de sus novelas donde dominan la muerte y el pesimismo es 'Telón de boca' que se estudia en este artículo. Goytisolo ha escrito esa novela después de la muerte de su mujer. En la novela se sienten los signos del envejecimiento del autor. Por lo tanto, el protagonista quien viaja hacia su pasado e intenta entender la vida es el mismo autor. El aire pesado da la impresión al lector de que estuviera leyendo unas notas de una persona que se acercaba a la muerte.

Palabras clave: *Literatura Española, Juan Goytisolo, Telón de Boca, Muerte, Inmortalidad, Ancianidad, La Guerra Civil Española, Monique Lange.*

Giriş

Tarihte ilkel insanın ölümle nasıl tanıştığı bir muammadır. Fakat şunu biliyoruz ki fâni bir bedenle sonu olan bir hayat yaşamak zorunda kalan insanoğlu yüzyıllar boyu ölüm gerçeğini anlamaya ve hatta ölümsüzlüğe ulaşmaya çalışmıştır. Bu amacına ulaşmak için çok eski çağlardan beri çaba harcamaktadır. Bu amaç uğruna Eski Mısır'da ölümler mumyalanmış ve, eski dönemlerde birçok kültürde görüldüğü gibi, ölen kişiler eşyalarıyla birlikte gömülmüştür. İlerleyen zamanlarda, özellikle Antik Yunan döneminde, ölüm en önemli felsefi konulardan biri olmuştur. Çünkü Antik Yunan döneminde ölümün ve ölümlüğü sürmek felsefe yapmakla aynı anlama (Yücel, 2007: 4) gelmiştir. Bunun sonucunda Sokrates'ten Epikür'e kadar birçok Yunanlı filozof ölüm hakkında kendi bakış açıları doğrultusunda düşüncelerini ifade etmiştir. Bazısına göre ölüm hayatın sonu anlamına gelirken bazısına göre ise ölüm *öteki hayatın* başlangıcıdır. İlahî dinlerin ortaya çıkması ise ölüme yeni bir anlam katmıştır. Ölüm Yahudilikte İsrailoğulları'nın kendi topraklarına kavuşmaları için bir dayanak; Hıristiyanlıkta ebedî bir kurtuluş; Müslümanlıkta ise cennete açılan kapı olmuştur.

Ortaçağ'da dinin önem kazanmasıyla ölüm ve ölümden sonraki hayat insanın en çok merak ettiği konulardan birisi haline gelmiştir. Rönesans ve Reform hareketleriyle başlayan ve Aydınlanma Çağı'nda doruk noktasına ulaşan insan ve insan akılını hayatın merkezinde görme algısıyla birlikte ölüm olgusu düşünürler için eski önemini kaybetmiştir. İlahî dinlerde vaat edilen cennet yaşadığımız dünyada aranmış ve Tanrı'nın varlığı tartışma konusu olmuştur. Eski önemini yitiren ölüm, XX. yüzyılda Varoluşçu felsefe ile tekrar gündeme gelmiş ve bu felsefi akımın temel konularından birisini oluşturmuştur. Günümüzde ise artan refah düzeyine ve ilerleyen teknolojiye güvenen insanoğlu ölüm olgusunu görmezlikten gelme ve gittikçe hayatında daha ileri bir tarihe atma çabasıdadır.

İnsanoğlunun yüzyıllardır hakkında araştırma yapmasına rağmen ölüm tanımı yapılması zor bir kavramdır. Bunun en önemli nedeni tıptan edebiyata kadar birçok bilim dalını ilgilendiren bir konu olmasıdır. Mesela tıpta biyolojik ölümün tanımı yapılırken sosyolojide yaşarken ölü olan insanın yani sosyal olarak ölmüş insanın tanımı yapılır. Ölüm birçok bilim dalını ilgilendiren bir olgu olmasının yanı sıra kişisel bir olgudur. Ölen kişinin arkasından gösterilen tepkiler kişiye göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle ölüm kavramına yüklenen anlam görelidir. Aynı zamanda toplumsal ve kültürel faktörler bu olgunun anlamlandırılmasında önemli rol oynar ve ölüme yüklenen semboller değişiklik gösterir. Bu nedenle Batı ve Doğu kültürlerinin ölüme bakış açıları birbirinden farklıdır. Günümüzde Batı toplumunda ölüm insanların görmezden geldiği ve konuşulması sakıncalı bir tabu olarak algılanırken Doğu kültüründe ise insanın yaşaması gereken kader ve bu dünyada yaşadığımız 'geçici' hayattan 'kalıcı' hayata geçiş olarak görülmektedir.

Ölüm birçok bilim dalı gibi edebiyatın da en önemli temalarından biri olmakla birlikte, 'edebiyat ölüm olgusunu ilk işleyen alanlardan bir tanesidir' (Burcu, Akalın, 2008: 33). Yüzyıllar boyu birçok açıdan bu kavram romanlarda ele alınmıştır. 'Lev Tolstoy'da büyük bir sorun olan ölüm, Dostoyevski'de sara nöbetleriyle' gelmiş 'Shakespeare'in sözlüğündeyse, ölüm cinayetle yan yana' yazılmıştır. (Yücel, a.e., 137). Juan Goytisolo'da ise ölüm takıntılı bir hâl almıştır. Romanlarındaki kahramanlar kişisel ve toplumsal çıkmaza girdiklerinde çoğu zaman ölümü düşünmektedir.

Juan Goytisolo'nun Hayatında Ölüm Kavramı

Juan Goytisolo'nun birçok romanında karamsarlığın ve ölüm kavramının iç içe olduğu ağır bir hava hâkimdir. Bunun nedeni yazarın geçmişinde saklıdır. Goytisolo 1931 yılında Barselona'da doğmuştur.

Yazarın doğum yılı İspanya için önemli bir tarihtir. Yüzyıllardan beri krallıkla yönetilen ülkede Cumhuriyet[†] ilan edilir. Cumhuriyetin ilan edilmesi ülkede iç savaşa giden yolu hızlandırmış olur. Böylece yazarın çocukluk yılları, 1936'da başlayan ve üç yıl süren İspanya İç Savaşı dönemine denk gelir. Cumhuriyetçi İspanya, Milliyetçi İspanya'ya karşı savaşımaktadır. Zihninde derin izler bırakacak olan bu dönemdeki anılardan bir tanesi annesi ile ilgilidir. İç savaş sırasında, 1938 yılında, milliyetçi güçlerin Barselona şehrini bombalaması sonucu annesini kaybeder. Bir yıl sonra, 1939 yılında, Hitler Almanyası'nın ve Mussolini İtalyası'nın yardımlarıyla General Franco önderliğindeki milliyetçiler iç savaşı kazanır. Bu tarihten itibaren İspanya, General Franco diktatörlüğünde 1975 yılına kadar yönetilecektir. Diktatörlük süresinde ülke, özellikle Cumhuriyet döneminde yapılan siyasi, hukuki ve toplumsal kanunlarla kazandığı XX. yüzyıldaki modern görüntüsünü kaybeder. Dinin ülkede hüküm sürdüğü koyu Katolik Ortaçağ İspanyası'na geri döner. Kilise'nin denetiminde bağımsız ve yeniliğe karşı bir ülke olur. Goytisolo ilk yapıtlarını bu dönemde kaleme alır. Ancak Franco İspanyası'nda yazar olmak kolay değildir. Siyasi rejimin kısılcındaki sansürden kaçmak neredeyse imkânsızdır. Bunun üzerine yazar *Yeryüzünde Bir Sürgün* adlı eserinde belirttiği gibi Franco rejiminden ve sansürden dolayı acınacak durumdaki İspanyol entelektüel yaşamından (1992: 80) kaçmak amacıyla yurt dışına yerleşmeye karar verir.

1956 yılında Fransa'ya yerleşir. Yavaş yavaş İspanyol kimliğinden uzaklaşır. Ancak Fransa'da umduğunu bulamaz. Kendi deyişiyle *dünya aydınlarının ikinci yurdu* olarak düşündüğü Paris beklediği gibi hoşgörüyü yuvası değildir. Özellikle Cezayir'in Bağımsızlık Savaşı'nda, Fransız halkının ve aydınlarının eski sömürge ülkelere ve göçmenlere gösterdiği tutum karşısında hayal kırıklığına uğrar. Bir yandan İspanya'ya dönme düşüncesi Franco'nun diktatörlüğünden dolayı imkânsız hale gelirken diğer yandan Fransa'da düşlediği kişisel ortamı bulamamaktadır. Bu durum zamanla hayata bakışında kötümser bir tutum takınmasına neden olur. 60'lı yıllarda dedesi, babası ve yirmi yıldan fazla evin hizmetini gören Eulalia ölür (Goytisolo, 1986: 129-134). Bu ölümlerin hepsi yazarda izler bırakır.

Yıllar sonra, 7 Ekim 1996 tarihinde, yazarın eşi Monique Lange'ın uykuda beklenmedik ölümü hayatında derin bir yara bırakır (El País: Mari, Rosa) ve bu nedenle yazar bu makalede incelenen Ara Perde adlı yapıtını yazar.

[†] İspanya tarihinde iki kere cumhuriyet ilan edilir. I. Cumhuriyet 1873 yılında ilan edilip 1874 yılında son bulmuştur. Burada bahsedilen II. Cumhuriyettir.

Ara Perde Adlı Romanda Ölüm Kavramı

Yazar 1950'li yıllarda, kapıları çağdaş dünyaya kapalı olan Franco İspanyası'nda roman yazmaya başlamıştır. Romanlarında Franco döneminde İspanyol toplumundaki çarpıklıkları ve toplumun taşıdığı endişeleri gerçekçi bir şekilde ele almıştır. Eserlerinde yazarın amacı gerçekleri topluma göstermektir. Böylece yazar özellikle ilk dönemdeki eserlerinde edebî olarak sosyal gerçekliğe yaklaşır. Fransa'ya yerleştikten sonra ülkede bulunduğu özgürlük ortamıyla toplumsal ve politik eserler yazar. Olgunluk dönemi eserlerinde ise zaman ve mekân unsurlarının silikleştiği postmodern roman tarzına daha çok yaklaşır. Romanlarında genel olarak yazarın kendisi gibi romanlarındaki kahramanlar da hayatın kötü yönlerini ele alır. Romanlarında kendisi gibi kahramanları da çevrelerindeki ve dünyadaki olumsuzluklara dikkat çeker. Ölüm olgusu da yazarın dikkat çektiği konulardan birisidir.

Burada inceleyeceğimiz *Ara Perde* adlı romanını yazar, eşinin ölümünden altı yıl sonra yazmıştır. Romanın konusunu eşinin ölümünden sonra hissettiği duygular oluşturur. Yazarın eserindeki duyguları oluşturan bu *ara perde* yaşam ve ölüm arasındadır. Hayat bir tiyatro, ölüm ise bu tiyatro oyununu bitiren sonudur.

Yazar eserinde kendi duygularında hapsolmuştur (Glicksberg, 2004: 93). Romanda “anlatan” da “anlatılan” da kendisidir. Yaşamından kesitler sunar okuyucuya. Fakat bu öz yaşamsal öğelerde bir korku vardır. Hayatının sonundan endişelenmekte ve geçen zamandan korkmaktadır. Bu nedenle yazar ölümün kaçınılmaz gerçekliği ile yüzleşemez. Ölüm doğduğumuzda belirlenen bir son olmasına rağmen yazar bu hakikati kabul etmez. Korkuya kapılır. Okuyucuya ise her an ölmek üzere olan bir kişinin duygu ve düşüncelerini okuyormuş hissini iletir.

Roman toplamda beş bölümden oluşur. Birinci bölümde yazar genel olarak eşinin ölümünün kendisinde bıraktığı etkiye psikolojik açıdan bakar. Romanın başında yazar okuyucuya uykusuz geçirdiği gecelerden bahseder. Aylardır gözüne uyku girmediğinden yakını ve geçmişte dinlediği şimdi hatırlamak istemediği bazı güfteleri ve besteleri anımsamaya başladığını üzülenek anlatır. Sonsuza kadar hatırlamak istemediği bu besteler çocukluk döneminde Franco rejiminin başlarında çalınan ve söylenen marşlardır. Okuyucu yazarın uykusuzluğunun ve kendisinin ifade ettiği gibi *beynine musallat olan* bu ezgilerin nedenini öğrenmek isterken, yazar aniden *sevdiği kadının gittiğini* açıklar. Kadın sonsuzluğa gitmiştir ve yazar büyük bir kayıp yaşamaktadır. İlk başta çocukluğunda yer alan ezgileri hatırlamanın kendi felaketini gizlemeye yönelik bir strateji veya hayatta kalabilmeye yönelik gizli bir kurnazlık olduğu ihtimali üzerinde durur. En iyi arkadaşlarından

birisi kendisine bu konuda yardım eder. Geçmişteki simgelerin annesiyle ilgili olduğu sonucuna varır: “...onun en iyi arkadaşıyla yaptığı bir konuşma o iki çaresizlik durumu arasındaki ilintiyi aydınlatmasına yardımcı oldu: duygusal yaşamının apansız kesintiye uğrayışı, bundan yarım yüzyıl önce elçabukluğuyla zihninden siliverdiği annesinin ölümü gerçeğini yeniden su yüzüne çıkarmıştı bilincinde. Sonuçta, yeni yaranın kanayan noktasına erişmek için eski yarasına geri dönmek zorundaydı demek (Goytisolo, 2006: 18).” Eşinin ölümünden sonra yazarın yaşadığı çevreye bakışı değişmiştir. Yaşadığı evi artık mezarlık görünümünde betimlemeye başlar. Romanda eşinin sonsuzluğa gidişinden sonra evin lanetlendiğine inanır:

Ev ölüm kokuyordu: kendi ölümünün ve başkasının ölümünün kokusu. Bir gün, şafak söktüğünde, avluda yerleri esrarlı bir salgın hastalığa kurban gitmiş kelebekler ve kızböcekleriyle kaplanmış gördüler. Bir başka gün, akşam olduğunda portakal ağaçlarının dalları arasına konan kocaman sürüden bir kuş cesedi. Daha önce de kaplumbağalardan biri ölmüştü: hayvanın her zaman sığındığı kösedeki karınca kaynaşması dikkatini çekmiş, ebedi sükûta erdiğini keşfetmesiyle olayı pek tuhaf bulup şaşırmişti (...) O zamanlar, birkaçı birarada, ölümlerle kayıplar birbirini izledi: çatıda buldukları güvercin, ara sokaktaki en sevdiği kedi öldüler, gelen leylek çekip gitti. Ev de illetlendi: oluk kırılmaları, duvardaki ve çatıdaki çatlaklar çoğaldı (a.e., 19-20).

Yazarın birinci bölümde yaşının ilerlediğini okuyucuya iyice hissettirir. Bedeninin yavaşlayan hareketleri yazara geçip giden zamanı hatırlatmaktadır. Bu nedenle yazar kendisini ölümün gölgesinde görmektedir:

Hayatını, hayatından geri kalanı, dıştan gelen itme hareketi zayıflatıp güçsüzleşen bir bisiklet tekerleğine benzetiyordu: duraklayışlarıyla dönüşleri –tekerleğin değil, kendininkiler –giderek daha fazla kesintiye uğruyor, yavaşlıyordu. Her zaman oturup gazete okuduğu koltuktan kalkmakta, çatıya çıkan merdivenleri tırmanmakta, Meydan’a günlük gezintisini yapmakta, ahpaplarının gevezeliklerini dinlemekte zahmet çekiyordu (...) Dünyadan elini eteğini çekmeye başlamıştı, bundan kuşkusu yoktu: çevresindekilerin bakışlarından, gösterdikleri saygıdan ve özenden anlıyordu bunu (a.e., 21).

Yazar her ne kadar yaşlandığının farkında olsa da bu durumu kabul etmek istemez. Hayatta olanaklı bir anlam bulup çıkaramadan gittiğinden

ötürü (a.e., 22) ölme fikri kendisine bir işkence gibi gelmektedir. Fakat birgün bastonuyla yürüyen ihtiyar bir dilenciye görünür ve dilencinin hareketlerindeki yavaşlığı kendininkilere benzetir. O zaman, yazar kendisinin de *kurtarıcı bir yazgiya doğru* (a.e., 23) gittiğini kabul eder. Bu noktada yazar ölüm olgusunu bir kurtarıcı olarak görmekle Doğu kültürünün etkisinde kaldığını gösterir. Çünkü Batı kültüründe ölüm yukarıda belirtildiği gibi bir tabudur ve ölüme olumlu bir anlam yüklenmemektedir.

Yaşlanan bir kişinin korkularından birisi ölmek ise diğeri ölümden sonra unutulmaktır. Kendisi de *belleğini ne denli zorlarsa zorlasın* (a.e., 27) küçük yaşta kaybettiği annesini hatırlamamakta ve bu nedenle evlat edindiği çocukların da kendisini unutmamasından korkmaktadır: “*Onların fotoğraflarını çekmeye, tatiller ve yolculuklar sırasında, okul önlüklerini giymişken ya da bayramlarda, yıldönümlerinde, onlarla birlikte fotoğraflar çektirmeye karar verdi. Öyle yaparsa günü gelip de sahneden çekildiğinde onu kafalarından silmezler diye düşündü kendi kendisini aldatmak için* (a.e.).” Eşi ölen kişinin geçmişi düşünmesi ve en yakınındaki kişiyi kaybetmenin verdiği üzüntüyle birlikte geçirdiği zamanları hatırlaması normaldir. Goytisolo'da romanında bu durum geçmişini hatırlamakla birlikte kendi hayatını sorgulamaya dönüşür. Hayatını tanımlama gayreti içine girer: “*Hayatı acaba arasına bazı yerlerinde kararlar da karışmış bir hatalar zinciri miydi? Yoksa o yerinde karar dedikleri, hataların aralıklarından başka bir şey değil miydi?* (a.e., 31)” Bir sonraki kısımda bu durum daha da derinleşir:

Savaş –öncesindeki yazların nazlı çocuğu muydu kendisi, yoksa anne sıcaklığından hoyratça koparılan mı? Evinde tarih ve coğrafya kitapları okuyan mı, okulda işe yaramaz ilkelerle kafası doldurulan mı? İnanıyormuş ve kutsal ekmekten nasibini alıyormuş gibi yapan yeniyetme mi, yoksa gizliden gizliye binbir kuşkuyla kıvranan mı? Sanatçı küstahlıklarıyla dolu iğneleyici üniversite öğrencisi mi yoksa kendi arzularının mahcup gizleyicisi mi? (a.e., 32).

Romanın ikinci bölümünde yazar geçmişine doğru yolculuğa çıkar. Babasının kendisi ve kardeşleri için kurduğu ama gerçekleşmeyen hayallerinden başlar. Babasının çocuklarının tarım ve hayvancılıkla uğraşacağından kesin bir şekilde arazi ve mallar alması boşa çıkmıştır. Her fâni gibi babasının ölümünden önce çocuklarını garanti altına alma düşüncesi gerçekleşmemiştir:

Kılı kırk yaran onca ileri görüş boşa gitmişti: evdeki hesaplar çarşıya uymamış, iyi niyet dolu dilekler yerine gelmemiştir. Yörede tarım artık düpedüz anılara karışmıştı: eskiden bağlar ve ekili alanların uzandığı

yerleri sayısız villa ve yazlık kaplamıştı. Nice orman kesilip yok olmuştu. Havuzlarla arkların yerinde yeller esiyordu. Ne kendisi, ne kardeşleri, ne kardeşlerinin çocukları vaat edilmiş meyvalardan nasiplerini alamamışlardı (a.e., 37).

Uzun yıllar sonra ailesinin evini görmek için yöreye gittiğinde her şeyin değiştiğini görür. Okuyucu bu noktada bir muğlakta kalır. Yazarın eskiden ailesinin yaşadığı eve gerçekten gidip gitmediğini anlayamaz. Yazarın gidişi bir düş olabileceği gibi gerçekte olabilir. Ailesini hatırlamak ve aile evine gitmek yaşı ilerlemiş olan yazarı karamsarlığa iter.

Goytisolo üçüncü bölümde temel anlamda ölümsüzlük konusunu işler. Yazara göre ölmek için doğmanın anlamı yoktur. Bu nedenle çocuk sahibi olmak anlamsızdır. Kitapları kendisine ölümsüzlük kapısını açacaktır: *“Kendisi hiçbir zaman soyunu sürdüreceğ çocuklar yapmak, kaçınılmaz bir hüküm giymiş bir varlığı oluşturmanın sorumluluğunu üstlenmek istememişti, karısı da o iradesine saygı göstermişti. İyi ya da kötü, onun çocukları kitapları olacaktı: yüzyıllar tükenene dek kitaplığın raflarında sıralanacaklardı (a.e., 60).”*

Yazdığı kitaplarla ölümsüzlüğe kavuşmuş yazarlardan bir tanesi de Tolstoy’dur. Yazar üçüncü bölümde aynı zamanda Tolstoy’un yapıtlarının kendi hayatındaki etkisinden söz eder. Bilindiği gibi ünlü Rus yazar da ölüm olgusunu sıklıkla eserlerinde işlemiştir. Doğduğu şehir olan Barselona’yı iç savaştan dolayı *Harp ve Sulh’a*, Paris’teki yaşamını *Anna Karerina* ve *Kreutzer Sonatı’na* (a.e., 53) benzetmektedir.

Dördüncü bölümde yazar Tanrı ile konuşmaktadır. Hıristiyanlık dininin unsurlarının görüldüğü bu bölümde yazar peygamberlere benzemeye çalışır. Tanrı ile konuşur. Tanrı’ya yaklaşan insanların peygamberler olduğundan yola çıkarak Goytisolo’nun kendisini peygamber olarak görmesi muhtemeldir. Tanrı ile yaptığı konuşmalardan birisinde kendisine kaderinden bahseder: *“Bir kurgusal varlıksın sen. Kaderin önceden yazılmıştı. Bir ölüye söylediğim gibi, ya da söylediğimi söyledikleri gibi, ki sende ölü olacaksın.. (a.e., 82-89)”*

Son bölümde yazar hayalî bir yolculuğa çıkar. Güneşin battığı vakitte gerçekleştirdiği bu yolculukta bir köye gider. Hiçbir yaşam belirtisinin görülmediği bu yerde sessizliğin ve karanlığın içine dalar. Ancak sonra eşine kavuşmadan uyanır. Ölüm kendisini eşine kavuşturacağından artık yazarın istediği bir yolculuktur: *“Son tiyatro perdesinin kalkacağı, başı dönerek boşlukla yüzleşeceği bir güne. Şimdilik buradaydı hâlâ, tiyatronun parterinde, izleyicilerin arasında (a.e., 99).”*

Sonuç

Eşinin ölümünden sonra yazdığı eserinde Juan Goytisolo ölüm kavramını öznel bir şekilde ele almıştır. Eşinin sonsuzluğa gitmesiyle birlikte yazar yas tutmakta ve eşinin yokluğuna karşı kişisel tepkiler göstermektedir. Yazar romanda okuyucuya bir yandan “doğal” ölüme yaklaştığı düşüncesini iletirken, diğer yandan da “sosyal” ölümü yaşadığı hissini verir. Yapıtında belirttiği gibi sosyal aktivitelerden usulca uzaklaşmıştır.

Batı Dünyası'nın her şeye mantıklı açıklama yapma ve kontrol etme isteği ile Doğu Dünyası'nın ölüme kader merkezli yaklaşımı ve her şeyi olurlarına bırakması arasında kalmıştır yazar. Doğu Dünyası'na yaklaşma eğilimi gösterir. Ölümden kaçmanın beyhude olduğunu bilmektedir. Bundan dolayı da ölümsüzlüğü sanatta aramaktadır.

Hayat Goytisolo'ya göre bir tiyatrodur. Bu tiyatro zamanı gelince perdelerini bir daha açmamak üzere kapatacaktır. Bu nedenle yazar tiyatronun perdesinin kapanacağı günü, eşine kavuşacağı günü beklemektedir.

KAYNAKÇA

- BURCU, Esra, Demet Akalın. “Ölüm Olgusu Üzerine Sosyolojik Tartışmalar.” *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları* 5. 8 (2008): 29-55.
- GLICKSBERG, Charles I. *Avrupa Edebiyatında Trajik Görünüm*. Çev. Yunus Balcı. Ankara: HECE, 2004.
- GOYTISOLO, Juan. *Ara Perde*. Çev. Neyire Gül Işık. İstanbul: YKY, 2006.
- GOYTISOLO, Juan. *Coto Vedado*. Barcelona: Seix Barral, 1986.
- GOYTISOLO, Juan. “Yeryüzünde Bir Sürgün”. *Neden Paris’te Yaşamayı Seçtim*. Çev. Neyire Gül Işık. İstanbul: Metis, 1992. 80-84.
- MARTI, Octavi, Mora Rosa. “Fallece en París la novelista y guionista de cine Monique Lange.” *El País* 8 Ekim 1996: B1+.
- YÜCEL, Müslüm, *Edebiyatta Ölüm ve İntihar*. 3. bs. İstanbul: Agorakitaplığı, 2007.